„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и адміністрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7\frac{1}{2}$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Број 37. У Новом Саду, у уторак 27. марта (9. априла) 1901. Година XVII.

Позив на претплату.

Крајем овог месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који се на прву четврт, односно до краја марта о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којим корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . . 24 кр. или 30 дин.
На по године . . 12 кр. или 15 дин.
На четврт године . 6 кр. или $7\frac{1}{2}$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2\frac{1}{2}$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 16. (29.) марта 1900.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Ђачки немири у Петрограду.*)

Петроград, 10. марта 1901.

Са атентатом и смрћу министра народне просвете Богољепова почели су у Петрограду нови ђачки немири, који имаћаху куд и камо жалосније последице но они пре две године, а о којима сам вам у своје време опширно писао. Као последица ондашњих изгреда изашло је, поред излупаних глава, носева, ушњења и чврљуга и тако звано „привремено правило“, које лишава ђаке оне олакшице у погледу војне обавезе, коју су пре имали, но их при најмањем изгреду узимају у војску на две-три године као просте војнике, и шаљу у удаљене покрајине, где осим урлања дивљих зверова и звекета козачких мамуза немају шта да чују ни да виде.

Нема сумње да је овај „проналазак“ руске владе био штетан за ђаке, али они су га сами и изазвали својим неоправданим и несавременим немирима. Нарочито су устали против те наредбе они ђаци, који сањају о васкрснућу Велике Пољске, или пак Мојсејеви потомци, који су, благодарећи татиним буђеларима, могли продужити и довршити своје образовање у Француској или Немачкој, пошто их изјуре из руских универзитета. Њима је била главна циљ, да створе неред ма под каквим видом а шта ће даље бити, нарочито са њиховим безазленим друговима, који из „колегијалности“ пристадоше уз њих, а који се не налазе у тако сретним материјалним приликама као они,—то се њих најмање тицало.

Али руска се влада и томе досети и створи споменуто „привремено правило“, против кога се и дигли вајни родољуби, но да их руска влада неће укинути, о том сведоче оне ужасне и сурове мере од стране полиције и козака, којима су угушени последњи немири, којом приликом је, поред огромног броја рањених и 30—40 људских живота угашено.

Убица министра народне просвете Богољепова био је, као што вам је већ познато, ђак кијевског, московског и петроградског универзитета, па је из свију истеран ради изгреда, којима је он увек био главни покретач. Пошто више није могао да ступи ни у који од руских виших завода, он оде у Берлин, и тамо се упише. Из Берлина је без сумње и донео оно „одушевљење“, које је изразио револвером у предсобљу министра Богољепова, коме је хтео да лично преда молбу, у којој моли, да га прими у петроградски технолошки институт, те када се министар опраштао са једним од посетилаца, проводећи га до излаза из сале, убица Карповић муњевитом брзином опали на њега, и министар паде онесвешћен. Убицу одмах обезоружаше, а министра однесу у његов кабинет, и положе на диван, те по телефону позваше најзнаменитије петроградске лекаре, који му дадоше прву помоћ. После кратког времена министар дође себи, и чим су га пренели у његов стан, одмах се састаде лекарски савет, који је констатовао, да је куршум ударио у врат (паралелно с ухом) и да се зарио у потиљку. Операција је била немогућа, и министар је живео неколико дана, док није наступило запаљење онога места, где је куршум седео. Сва старања најзнаменитијих лекара немогоше спасти живот човека, који је Русији у просветном погледу највећа добра учинио, и он умре у највећим мукама.

Смрт министра Богољепова требала је да буде први знак за свеопшти покрет, услед чега и би удешено, да се ђаци са претходно спремљеним и васпитаним у „савременом“ духу раденицима у што већем броју искупе у Казанском сабору и око њега, јер је он у средини вароши и на најживљем месту, и да се ту створи метеж, који ће по њихову мишљењу уродити плодом. Већ за неколико дана до изгреда цео је Петроград знао да се спрема демонстрација, а пре свију њих — полиција и генерал-мајор Клајгелс градоначалник петроградски, који је благовремено све и сва спремио, само да „изненађење“ што „ефектније“ буде.

У недељу 4. о. м. искупи се силан свет у Казански сабор на службу божију и не слутећи, да ће се у њему одиграти такови призори, какове он не памти од како је сазидан. Служба је увелико текла својим обичним током, а пред сабором и на Невском Проспекту шетало је неколико хиљада обичне и радознале публике. Како у самом сабору, тако и пред њим био је повелики број ђака у цивилу, који су чекали знак из цркве па да отпочну.

Тајни одбор је рачунао, да у сабору и око њега треба да буде неколико хиљада раденика из петроградских фабрика, а није ни сањао да је још пре зоре војска затворила све улазе из предграђа у варош те тако осујетила концентрисање на одређеном месту. Када је прошло „Достойно“, пред сабор искочи један ђак у униформи, а поред њега стаде снажан раденик, који подиже у вис црвену заставу, и поче крупним гласом читати спремљену прокламацију у револуцијонарном духу, а ђак поче цепати и бацати „Новое Время“, у коме је био подужи чланак о смрти Богољепова, а против ђака. Ни једног ни другог публика није чула услед моментаног метежа и комешања.

Светина се заталаса и наже к сабору, а они изнутра преплашени јурнуше на поље и заглавише врата. Настаде ужасна дрека и лелек, а кроз исту продираху сигнали полиције, која као да из земље изађе, те се трођаше да заустави светину. На један мах отворише се велика гвоздена врата на црквеној кући, која је одмах преко пута сабора, а кроз њих излетеше за благовремено спремни донски козаци на својим помамним коњима и грунуше у публику, газећи све што год им на путу стајаше. С друге пак стране ударише два ескадрона жандарма на коњима и опколише цео сабор, те почеше растеривати публику, ударајући немилице сабљама.

Козаци тако рећи прелетеше преко публике и чим стигоше пред сабор, они потегоше своје страховите нагајке (кнуте) са оловним куглицама при крају, и почеше ударати све од реда. Настаде прави хаос. Један од ђака викну публици, која се на узвишењу пред сабором гушила: „Назадъ къ колонамъ!“ т. ј. да одступе натраг, и да се сабију око стубова, а сам извуче и завитла гвоздену шипку, којом је тепих био утврђен, те удари једног козака, но овај ободе коња, а то и остали учинише, те јурну нуз басамке на само узвишење пред црквени врати, где први пут, од како је сабор сазидан, затутња копита козачких коња, те козаци почеше газити и ударати кнутама сабијену публику, која се хтеде око стубова спасти, и не слутећи да би козаци и у саму цркву ушли на коњима, само да се ма и најмања потреба укаже. Призор беше ужасан. Звекет сабаља и кнута, врисак женскиња и запомагања, а у сабору паника да не може бити већа. Врата загушена, а људи газе један преко другог, те преко стотину њих беху прегажени и полу предављени у оном метежу.

*) Скрећемо пажњу поштованих читалаца наших на овај интересантни чланак нашег пријатеља, тим више, што се у последње време по страној, русофобској штампи проносили свакојаки неистинити гласови о последњим догађајима у Русији. — Ур. „Бр.“.

ЛИСТАК.

Нешто о Братоножићима.*)

ЗАБИЉЕЖИО
МАРКО МИЉАНОВ ДРЕКАЛОВИЋ
војвода

Раније сам по народнијех доказа' о Кучима и о другијема забележио по нешто; а о Братоножићима сад је на ред да што поменем што се у народ о њима чује и говори, а то је да су од Гргура, сина Ђуре Деспотовића, којега је цар турски ослиепио. Али јаснога доказа нема, до само народна прича говори да је Брато од Гргура, више се не зна; теке се зна да су Братоножићи од Брата који је имâ сина Ника Братова, а Нико је имâ сина Лаза, а Лазо Вучету, а Вучета Бала, а Бале Радоња Станоја, а Станоја Пеја, а Пејо Оташа, а Оташ Према, а Премо Ђеку, а Ђеко Димитра, а Димитар Сура, а Суро Милету, а Милета Пауна, којега сад ево жива код мене. Али ја, пошто се не могу упуштит' у опширно описивање Братоножића, но само да им поменем што гоћ догађаја који су се међу њима догађали. И то ћу почет' на Станоја Радоњина и Пеја Станојева, у њино вријеме што су Турци чињели. То је познато и да не говорим о њему, само да кажем случано пријатељство Братоножића с царем турскијем. Ево како је било:

Једни Турци који су царскијем послом одили по царевини, дошли су од Колашина преко Лијеве-Ријеке и Бурскута; на воду су нашли кћер Стојана Радоњина ђе поји своје овце на воду. Турци се загледају у ђевојку да би ваљала за цара, уфате ју и поведу цару у Стамбол и казаше му ђевојку, да им се допала за њега. Изведоше ју пред цара, а он ју пита: Ко је и оклен је? Она се уврже да је нијема и да не умије, и не мога ју цар ни они који су ју довели нагнат' да проговори. Надала се је да ће ју вргнут' кад виде да не умије проговорит'. Цар нареди те ју затворише саму у камару; а постави стражу тајно да слуша, хоће ли проговорит' што гоћ? Ту су јој јело доносили; друга ју није ко гледâ. Послије неколико дано она је почела тужет' овако: „Жељо моја оче Станоје! жељо брате Пејо! жељо стрико Вујо!“ па настави: „О Брскуту! мој свилени скуту! Вјетрниче, моје живовање! О Верушо! губикозја душо!“ и т. д. Слушачи цареви запишу њене ријечи, те јавише како проговори лијепа кадуна. Цар изведе ђевојку, пита ју — она нијема ка пријед, докле јој прочиташе ријечи које је говорила! Она проплаче и проговори, каза оклен је и кога има.

Цар пошље у Братоножиће Станоју, Пеју и Вују да дођу и доведу тридесет Братоножића код Цара те и своју ђевојку нађ'. И тако Сганоје с реченијема дође код цара. Остала је прича да је питâ цар ђевојку: какви су њен брат и родитељ? а она да је рекла: „Кад их видиш, из свога ћеш се стола подић'“. Цар јој се поруга и она се зацрвене од царева подсмијеха. Братоножићи кад су дошли у Стамбол, улазећи на врата од града, Пејо Станојев јашући на коња опре се у бакрачлије па будући висока раста пружи руку с коња, удари руком више вратâ. Цару казаше; он се диже на ноге да их види. Братоношкој одиви царици ово даде прилику да се освети и рече: „Казала сам ти, Господару, да ћеш се с пријестола диђ', да видиш мога оца, стрица и брата кад те дођ'.“ И та је прича у народ остала, како је цар наредио те се у камі више врâтâ изрезала рука Пеја Станојова онамо ђе је руком с коња дофатио, ђе се и сад тај потпис руке Пејове находи. Али за друго се боље зна: да је Пеја цар метнуо за војводу те је судио и харач купио од Скадарскога Блата до Лешнице преко Кома и дâ им је цар два писма, једно Пеју а једно Вују, да не дају цару харач, и вратили су се Братоножићи дома с великијема даровима и царском власти. Пејово писмо од цара изгорело је у Пејову кућу која му је се нектећи заждила. А друго, што га је цар Вују дао, ево га и сад у село Кисјелицу гдје се презивају Вујовијем презименом Вујовићи. Било је писмо у кућу Милована Радојева, ама чујем да им га је скоро узимâ Никола Ђоков, официр редовне војске на Цетиње; не знам је-ли му га врнуо али је и сад код њега; тек причају да га не умију прочитат' да знају што у њега пише. Али како му драго, но војвода Пејо Станојев пошто је из крај цара дошâ, судио је као господар од земље коју му је цар дâ ка што је пријед речено; купио је харач од Скадарског Блата до Лешнице. Говори се да је тај харач за себе узимао а не да је од њега цару давâ. Он је заповиједâ Зетом и Брдима и једнијем дијелом Арбаније. На војску их је кретâ ђе му је потреба била. Једном је Васојевиће, Леворечане похарâ за освету свога стрица Вуја, којега му уби Васојевић, исти зет Вујов. Ево како је то било: Вујо је отишâ у своје кћере и зета у Лијеву Ријеку на њихно Крсно Име, Св. Александра, ђе је дошло још гости у Вујова зета и кћере. Вујов зет служио је гостима ракију. По обичају за мезу с ракијом биле су разрезане јабуке које је Брајотић, зет Вујов, ножем убадâ и гостима с врâ ножа коматиће јабуке редом давâ. Вујо прекори свога зета, говорећ му: — да није поштено ни побожно на крсно Име дават' људима јело с врх ножа! Вујов зет за ту ријеч истијем ножем убоде га у уста док му за врат пробије, те па'не мртав. Зато је Пејо Станојев скупио војску од Зете, Брда, неколико Црне Горе и Арбанвје. Удари на Васојевиће, похара и опали сву Лијеву Ријеку, рашћера народ. Што не побише, то утече до Пећи и Шумадије; послије се неки врнуше. Тако је Вујо погинуо и Васојевићи га платили.

Пејо је имâ четири сина: Оташа, Тошка, Матијаша и Станишу, од којијех се презивају брацва. Тошковићи се зову по Тошку, Оташевићи; по његовоме сину Прему, Премовићи; од Станише, Станишићи; а од Матијаша презивају се по његовоме сину Павићу, Павићевићи.

Сад ево да кажем случај који се је догодио с Матијашем Пејовијем. Он је скупио шездесет Братоножића и отишâ у чету ка што су обично ходили они и други. О њима је прича

*) Наш уважени пријатељ г. А. Пајевић приказао је у нашем листу покојног црногорског војводу Марка Миљанова и као јунака и као књижевника. Да виде наши читаоци, како је војвода Марко не само мачем вешто владао, него и пером, донели смо у једном од пређашњих бројева нашег листа, шта је покојни војвода писао о пореклу Кучa Дрекаловића. Сад доносимо и овај рад Марка Миљанова, који је београдски илустровани лист „Нова Искра“ добила од г. Љубе Ковачевића, коме је поверено да среди и штампа све рукописе пок. војводе Марка.

Ур. „Бр“.

И све то није трајало више од 30 минута, јер козаци нечувеном брзином разјурише толику масу, а осташе само они, који беху прегажени или премлаћени. Ђаци војно-медицинске академије направише у сабору и пред њим читаву пољску болницу, док не стигоше војничка санитарна кола те их све однеше. У највећем метежу, козаци су гомилама хватали ђаке и терали у затвор, а ови им довикиваху: „Опричници!“*)

Позатварано је око 700 ђака, међу њима и 150 женских, које се уче по разним заводима, а које такођер хтедоше да буду „савремене,“ и рањено је око 5—600 душа, од којих је 40—50 умрло. Ђаци су сви позатварани у одељеним малим кабинама, у Шлислбурској, Виборшкој и Казанској тамници.

Пошто је на тако суров начин угушен и осујећен покрет, козаци и жандармерија до 10 сахати у вече растериваху с Невског Проспекта радозналу публику, која је непрестано придолазила, и одржаваху ред на целом простору, док их позно у вече не сменише јаке војничке патроле, које су крстариле по свим улицама и растеривале публику, где год би приметиле да се двоје-троје заједно састану. После два дана изађе наредба градоначалникова, у којој се строго забрањује скупљане публике на јавним местима, и ко се не разиђе при првој опомени жандарма, биће кажњен затвором од три месеца или 500 руб. глобу да плати. Ова је наредба истакнута на свима ћошковима, и једино се њој и козачким кнутама може приписати, да су ђаци одустали од друге демонстрације, која је требала бити прошле недеље такођер пред Казанским Сабором.

Но срећа је велика, што до поновних изгреда није дошло, јер је сва војска била спремна и добила наредбу да пуца оштрим патронама, те би несрећа била тако велика, какву је тешко и замислити.

Тако се ето сврши ова прва побуна у Русији, а у почетку XX-ог века....

Прошлост Русије јасно сведочи, да сличне побуне никад нису имале успеха, нарочито сада не могу имати, када Русији предстоји можда оружан сукоб са Енглеском, Немачком и Јапаном због Манжурије, и Русија ће употребити најсуровије мере, само да угуши и најмању искру немира, којих се она не боји, али који би јој могли сметати. Можда „Новое Время“ има право што пребацује руској омладини, да код ње нема ни мало патриотизма, и да све ово, што она ради, ради на штету Русије, а у корист руских непријатеља, кад је баш с а д а изабрала да прави нереде, када је Русији унутрашњи мир најнужнији.

Остале пак Словене, а нарочито нас Србе, који се радујемо сваком успеху наше једнокрвне и једноверне северне браће, не треба да узнемирују слични догађаји, јер ако и дође до окршаја између Русије и споменутих држава, она ће пустити своје милијоне војника и створити с њима такову касапницу, коју ће са ужасом спомињати сви будући нараштаји. Али ми искрено жалимо оваке појаве, јер оне увек прогутају и повелики број п р а в и х руских омладинаца, чија би умна снага, добро употребљена, могла допринети огромне користи руском народу

Невскій.

*) Опричници су били најамници-војници за време цара Ивана Грозног, који су немилице касапили мирне грађане по заповести сумануног цара.

Кајишарство.

Док нису постојали код нас новчани заводи, терала се код нас срамна трговина са новцем. Ако је ко морао узајмити неку извесну своту новаца, тај је морао то скупо платити. Узимао се ту огроман проценат. Човек, ако је узео 100 фор. у зајам, кад би одмах исплатио камату, он онда не би имао шта да понесе од узајмљене главнице. На такав начин многи су се обогатили, који су давали новаца у зајам. Тако је то било некад. Оснивањем новчаних завода ишло се за тим, да се тој срамној трговини стане на пут, али и ако се мислило, да ће се оснивањем новчаних завода укинути та злоупотреба, кад поједини у нужду дођу, те морају да траже зајма, ипак се није успело. Наш народ још и данас пада у шаке такозваних зеленаша, а нарочито сиромашнији сталеж. Законом је забрањено зеленаштво, па ипак се оно и данас тера у највећој мери. Зађите по мањим местима, па ћете се уверити, да их је сијасет, који се богате трговећи са новцем на тај срамни начин.

У многим местима чућете, како се овај и овај обогатио из ничега. Ако је имао 5—600 фор., за 10 година стекао је пет, шест и више хиљада.

Мора се признати, да наш народ живи већином без икаква рачуна. Кад се има, троши се немилице, нестане-ли, онда се задужује. Сами новчани заводи нерадо дају таковом зајма, јер тешко може да дође до људи, који би добри за њега били. Њему је нужно и мора да дође до новца, па кад не може да дође до солидног зајма, или га је „срамота“ да иде у завод да узајми, он долази зеленашу и овај, познајући стање његово, кроји му капу, како он зна и хоће. На све могуће услове престаје, само да дође до новца а и не рачуна и не размишља, шта ће га стати оваки зајам. Добивени новац, на који плаћа 25—30%, не врати неколико година, нити камату плаћа, а и после долази „добри човек“, који га је у нужди испомагао, начини обвезницу, те му се на поседу укњижи, а чим то сврши, он му посед и продаје. Правда се, да није он крив, што је њему дошао, да новац узајми, али неће признати, да га је он ужасно окламао са каматом, и да је главница незнатна према оној своти, коју је каматом добио. Истина, да га он није звао да узајми, нужда га је натерала, а је-ли у реду у нужди човека убијати? Свакако да није. Хришћанска је дужност, да човека у нужди испомогнемо, а не нуждом туђом користити се, па чак и злоупотребе чинити. Но на ту дужност хришћанску бездушни кајишар се не обазире, но се радује, јер само у таким приликама он може да дође до себичне користи, којом другог упропашћује.

Ма колико да се говори нашем свету, да се чува да не дође у положај, да мора, било од куда и ма на који начин, доћи до новца, ипак то не помаже. Он се тужи на зла времена. на тежак живот, а већим делом га је он створио, па у том тешком животу себе убија, а други се тим користе и стварају себи добро време и лак живот.

Наш народ, а нарочито сиромашнији сталеж треба јако да се чува тих зеленаша, да у њихове шаке не падне, јер се не може лако извући, кад једном дође у руке таких људи. Извесна је пропаст за сиромаха човека, ако се пода зеленашима и за неколико година мора пропасти. Још је ружније код тих људи, што о н и у з и м а ј у н о в а ц и з н о в ч а н и х з а в о д а с а м а л о м к а м а т о м, п а о н д а т а ј н о в а ц и з д а ј у н а в е л и к у, з а к о н о м н е д о з в о ј е н у к а м а т у. На таке људе би требало јако пазити, па им стати на пут, јер они отештавају и загорчавају и онако доста тежак живот народу. Има безброј случајева, где су мањи поседи прешли у руке таких зеленаша, а дужник се морао селити, да тражи место, где се лакше и безбрижније може живети, као да има места, где печене шеве с неба падају.

Но не само да се тако срамна трговина тера са новцем, него се то исто чини и са храном; о томе је било већ говора и у јавности. У доба кад је код сиротиње оскудно за храну, има их који им дају у зајам али тако, да после 3—4 месеца двоструко морају да враћају, тако, да сиромах кад сврши посао, даде све ономе од кога је узајмио, а њему не остаје ништа. Све то, и опет велимо, отештава живот сиромашнијем делу нашег народа, који се баш због тога тужи на живот и коме загорчавају ти кајишари живот.

Нико не тражи ни од кога, да му за бадава учини или позајми у нужди, али награда треба да је умерена, а не да пропасти води друге. Ми упозоравамо наш свет, да се јако чува и клони таких кајишара, који праве злоупотребу са онима, које у нужди виде и нађу. А да се у опште не дође у положај, да се мора ко да баци на милост и немилост тих кајишара, наш народ би требао да живи са рачуном. Сваки треба онолико да троши, колико може и колико му стање допушта. Лакомисленост је многе упропастила и у немио положај, у теснац довела, из кога не уме после да се извуче, а тај теснац употребе други за себе, те се тим користе на извесну пропаст лакомислених.

Понављамо, да се наш свет чува кајишара, зеленаша или како их где зову. а и саме власти треба да пазе на њих, те да им на пут стану, јер они не само таком срамном трговином изигравају закон, него отештавају живот сиромашнијем сталежу нашег народа, јер највише он пада шака тим бездушницима.

⊙

Нови Сад, 26. марта 1901.

— **Предлог новинарском конгресу.** „Српски Глас“ довео је у очи словенског новинарског састанка овај предлог: Нека се поради, како би се што скорије на српском језику основао и сваки дан латиницом издавао у Трсту заједнички југословенски лист, који ће заступати и извештавати политичке, трговачке, привредне, друштвене, уметничке и просветне интересе Словенаца, Срба и Хрвата, стојећи изнад свију њихових међусобних размирица.“ Новинарски конгрес је већ прошао, а не знамо да ли се осврнуо на овај предлог, али је замисао свакако лепа, премда би се уз данашње прилике дала тешко остварити.

Политички преглед.

— **Финансијско поравнање између Угарске и Хрватске.** Сви загребачки листови од петка донели су други нунциј хрв. слав. регинк. депутације. Главна је тежња нувција да докаже, како је неправедан био до сада начин обрачунавања доходака и издатака Хрватске и Славоније, ко коме су јој одузети многи приходи и урачунати директно у приходе Угарске. Члан депутације Ф р а н к поднео је свој посебни вотум, који је сад изишао на јавност као прилог „Хрв. Права.“ Франк врло опширно доказује неоснованост тврдње да Хрватска и Славонија у приносу за заједничке послове показује сталан дефицит и на томе оснива захтев финансијалне самосталности. Ми ћемо обадва та одговора донети у изводу у нашем листу.

— **Србија.** Проносе се гласови, да ће бивши министар потпуковник Андра Ј о в а н о в и ћ бити постављен за српског посланика у Букурешту. Краљ га је већ узео за свога почасног ађутанта. Осим тога спомињу њега уз Стеву Д. П о п о в и ћ а и Влајка Н и к о л и ћ а као кандидата за управника државних монопола. —

У петак је приспела у Београд енглеска мисија краља Едварда VII., коју води лорд В о л с л е ј, а чланови мисије су пуковник Х а т а м, капетан Б е к, поручник виконт К е с т л е р и, војни изасланик, пуковник В о р д р о п, секретар С и н ц и један курир. На станици су их дочекали маршал двора М и л и в о ј Н и к о л а ј е в и ћ, краљев секретар Милош П е т р о н и ј е в и ћ, енглески посланик с персоналом, генералштабни пуковник Светозар Н е ш и ћ и капетан Милан Н о в а к о в и ћ, који су лорду Волслеју додељени, за тим командант дивизије и управник Београда. Мисија је одсела у Гранд Хотелу. У 10 сахати извезла су се господа у горњи град, где их је дочекао генерал Мих. С р е ћ к о в и ћ, командант активне војске са штабом. Прегледали су војску, која је и дефиловала, а за тим су отишли у доњи град и на Калимегдан. —

Великошколска ђачка дружина „Побратимство“ сазвала је у петак састанак свих

у народ о њиној погибији оваква: Жмиро Сеоштичанин стајао је у Малоречке Стијене код својијех двадес брава. Но једну ноћ чује грају у високе стијене и пећине и лелек с кукањем за Матијашем и свијема по имену који су отишли; на ред их изброје у кукање. Жмирова жена у јутро донесе брашњеник у пећину ђе нађе браве а њега нема. Она га зовне и он се одзове из дубине пећине. Пита га: „А што си се скрио тамо?“ Он дође и каза јој: како су кукали ђаволи у Малу Ријеку; но је ли Матијаш дома? Она му каза да је пријед неколико отишâ с неколико дружине, и свак се чуди што их нема и каза му дружину који су ш њим. Он јој рече: „Бога ми је свакојега ноћас поменуо, по имену их кука, и мислим да су сви погинули“. Тако је и било Матијашу с дружином; не знаде се смрти ни живота колико да падоше у јаму. Не прича се на ове стране, да се је тако ђе друго догодило, да се изгубе шездесет људи, да им се гроб не зна. У Матијаша је остала жена, која је ш њим била по године, и удала се је на село Безијово теке је Матијаш нестâ, и родила је дијете мало пријед, како се могло сумјат (сумњати) да је Матијашево. Прémô Огашев, Матијашев братаник, затражи дијете као Матијашево. Безијовци га не дадоше, а Братоножићи га не оставише, и тако се погонише судећи се за три године, доклен дође да се гвожђем и оружјем пресуде. Но Премо Оташев рече Кучима и Братоножићима: да се не кољу, но да послушају један начин његове пресуде. Они присташе да га слушају, и он нареди пресуду овакву: метну људе у ред, једнога до другога у коло, ка' у гувно, те посиједаше а на сред простора, који је коло међу људи, метну мало дијете, па скиде капу и помоли се Богу говорећи: „Дијете! чије си нека те свемогући Бог њему упути, и коме дођеш нека његово биднеш“. Војска је викала „Амин“. Премо сједе ка остали. Дијете је бавр̏ало између људи и онолике вике, па од једном управи те Прему на кољену обиште ручицама за њега. Онда га сви Прему честиташе, и Братоножићи дијете понесоше без бољоглаве, које је послије било оглашени јунак Павић Матијашев, од којега се сад презива браство Павићевићи на Пељев-Бријег. село у Братоножиће.

Виђели смо како је Пеју Станојеву турски цар дао власт те је судио реченом земљом нешто с више власти но војвода али који паша, но као неки мали владалац; с тога је могâ у поменути народ не само харач узимат' но их и на војску дизат' по својој вољи, ка' што смо пријед виђели на Васојевиће, те се је народ Васојевачки послије седам година дома почео враћат'. По томе се и види Пејова владалачка величина, јер друга племена Брцка, Црногорска и Арбанашка, која су се клала међу собом, нијесу једно друго могла изагнат' из свога места, ка што је Пејо Васојевиће који су много виши број од Братоножића; а и лично се је на Пеја могло познат', при свему што је био добар и паметан човјек, да је себе нешто високе и себичне владалачке висине дебеле држâ и неумољив бива̑.

Ево још један случај о погибији његова оца да кажем, како је случајно погинуо и Пејо се за њега мирио. Пејо, кад је био вакат да се годишњи харач купи по народу, одио је на даљна мјеста сам са својим људима, и харач узимâ, а старе људе, који не могу на далеко одит', шлао је на ближња мјеста са својим оцем Станојем, те су харач купили.

Тако једне године Станоје с дружином купио је по Братоножићима. Ш њим је био и његов брат од стрица — Јанко Јованов. Кад су дошли у село Клопот код једне старе бабе, која је рекла: да им нема што за харач дат', — они су смијејући се тражили проз празну кућу, и за гредом под таван од куће нађу један коматић зачађане и захрђане мале пушке, којом су ругајући се омицали да пукне: најприје у земљу а послије један другоме у чело, да провају који те одржат да не трепне оком кад пушка у чело вршти. И пошто се тако на промјену обидоше, рачунајући који је мање али више трепнуо, узе проват' Јанко Станоју, своме брату од стрица, хоће ли тренут' кад му у чело омакне. Но пушка загрми ка̑ топ и уби Станоја по сред чела. Јанко је знава̑ да код Пеја молба не помага, но се мора гинут'. Остави кућу и фамилију па утече! Крио се је кроз турску земљу за седам година, бојећи се да га Пејо и тамо не нађе.

Такве су догађаје људи своји одили и мирили. Али Пеју ко да смије о томе поменут'? Но кад се напуни седам година, Јанку се учини да је боље једном погинут' но се овако крит' и скитат'. Те у очи Св. Николе дође по ноћи у Братоножиће и примаче се кући Пејовој, која је била пуна гости̑ у Пеја на Крсно Име. Јанко иза куће бачи камен на кућу и учиње знак да јест нетко. Пејо чуне и рече жени својој: „Излежи! ето нетко, па га је страх или срам, но га доведи у кућу ко је да је.“ Жена излежа, нађе Јанка који јој рече: — „Иди у кућу и не кажи да си кога виђела“. Жена се врну и рече да нема никога. Јанко опет бачи камен на кућу ка' прије; Пејо опет жени ка' пријед: „Доведи непознатога у кућу!“ Жена изађе, а Јанко јој рече: „Иди у кућу још једном, па трећом дођи“. Жена уђеже у кућу и рече: „Нема никога“. Јанко бачи и трећи камен! Пејо вјетко на жену: — „Излази! ето нетко“. Жена рече: „Ја га не находим“. Пејо придаде ријеч и рече: „Који си то што зовеш каменом на кућу? Улази, не бој се да ти је Божа вјера! ако си и Јанко Јованов који ми је оца убио“. Онадар Пејова жена искочи из куће код Јанка, те му свеза руке за плећи а нож за врат, по тадашњему обичају, с тијем више да би Пејову јарост умекшала. Па уђеже жена а Јанко за њом међу госте. Свак се изненади, а Пејо ка помамљен од чуда гледајући пред собом Јанка ђе је челом на земљу пануо пред Пејове ноге, а по другој гледа на своју сабљу која му је о диреку објешена стајала. Све у кућу онијемило: не смије се самовољноме Пеју ријеч проговорат' што се би другоме проговорила. Но Пејова жена рече: „А што размишљаш и на сабљу гледаш, зар си прега̑ да с крвљу хришћанском Крсно Име прославиш?“ И још му је говорила ријечи које су Пеја као гром пробијале. И како би̑ да би: Пејо Јанка не посјече, тек му нареди да скупи деведесет кметова који ће судит да му оца парама мири, колико ти кметови осуде да Јанко да̑ а Пејо да узме. Јанко је морâ довест' деведесет кметова од Брда и Црне Горе и Арбаније, по тадашњему обичају, и ако нијесу толики број кметова̑ други купили, но

великошколаца, на ком је после дуже расправе о новом уставу протестовано против увођења горњега дома, као и против начина, на који се мисли увести нови устав.

— **Критско питање**. Начелник правде у савету принца Ђорђа, Вениселос носио се дуго времена идејом, да се Крит развије и учврсти као посебна автономна кнежевина, пошто сједињење с Грчком није могуће, а садашње стање тешко је одржати, јер спречава сваку реформу и практични напредак, особито у подручју привредних и комерцијалних интереса острва и у његовој спољашњој трговини. Автономна кнежевина могла би имати и заступства на страни, особито у Турској, где има много Крићана без икакве заштите. У Атини су страшно огорчени на овај план, јер сматрају то као атентат на идеју сједињења. Принц Ђорђе мислио је исто тако, па је Вениселоса скинуо с његова места.

— **Рат у Јужној Африци**. Лондонски лист „Дејли Мејл“ изненађује енглеско јавно мњење сензацијоналном вешћу, да су се лорд Киченер и гувернер на Капу Алфред Милнер само зато одлучили да се саветују са Ботом о миру, јер је у енглеској војсци у Јужној Африци избила побуна и што Енглези не могу постићи циљ. И то јавља исти лист, да енглеска цензура на бојном пољу само повољне гласове пушта даље и да је право стање таково, да Енглезима треба још 50.000 војника, ако хоће штогод да постигну.

Уза све то долази и несумњиви факт, да је у енглеској војсци избила куга. Енглези су то тајили, док се нису окужили толики војници, да су војничке власти морале дизати засебне болнице за окужене војнике. Али не конаби енглеске војнике само куга, него и врућица, која још више жртава коси, нарочито у Бламфонтену и Кимберлеју.

Цела енглеска штампа захтева од владе, да што пре заврши рат, само „Тајмс“ још се држи оптимизма и нада се, да ће Киченер победити Буре. Дописници „Тајмса“ препоручују, да се афричким Холанђанима, који се буне, стави до знања, да је Енглеска готова да ма и десет година води рат и да за то има све услове.

Тако они веле, а овамо ни сами нису задовољни са стањем на бојишту, те живо траже да влада пошље у Јужну Африку бар још 50.000 војника. Осуђују већ и тактику лорда Киченера, који само чува железнице, па шиље на све стране експедиције, од којих се Бури баш не боје.

Енглеско ратно министарство само признаје, да је на бојишту пало 56.958 енглеских војника, али тај број биће тек половина од оног што је истина. И још је питање, хоће-ли их енглеска влада моћи накнадити и да-ли ће моћи послати Киченеру тражених 50.000 момака, јер некоје насеобине, на пр. новоселандска одбијају молбу капландске владе, да пошљу још војске на бојиште. Да Енглези зло стоје, види се и по том, што је Киченер, како је Кригеру јављено, понудио бурском генералу Боти војничко гувернерство над оранШком и трансвалском републиком, али је то Бота с гнушањем одбио.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 26. марта 1901.

— **Књижевни Одбор Матице Српске** имао је у четвртак 22. марта (4. априла) 1901. свој редовни састанак под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од предмета наводимо: Како народни добротвори Новак и Соса Голупски из Сентомаша нису поближе одредили на какву просветну цел да се употреби њихова задужбина, умољава се Књиж. Одељење, да пред најближу Скупштину изнесе конкретан предлог о том. — Прима се у начелу предлог секретарев, да се распише награда за „Прегледни садржај свију књижевних листова српских у XIX. веку.“ Предлог се упућује такођер Књиж. Одељењу, који ће одредити шему, по којој се има израдити тај „Прегледни садржај“. — Два автоприказа дра Бранислава Петронијевића о делима „Спиритизам“ и „Principien der Erkenntnisslehre“ издају се редакцијоном пододбору на употребу. — Прима се за Летопис чланак проф. Милана Недељковића „Наша савремена лепа књижевност“. — Новела „Искра живота“ од непознатог писца издаје се на оцену као дело, које је стигло на расписану награду. — Спис проте Митра Руварца „Статистички преглед епархија (у Угарској и Хрватској) око половине XVIII. века“ издаје се на мишљење члану Милутину Јакшићу. — „Збирка српских народ. женских песама“ Милана Обрадовића издаје се на оцену члану Тих. Остојићу. — Спис истога „Имена домаћим животињама у Срба“ враћа се писцу с тим, да Матица нема средстава за награђивање таквих дела. — Примају се за Летопис препеви Јована Дучића Пушкинових дела „Цигани“ „Камени гост“ и „Анцело“. — Узима се на знање извештај секретарев о полугодишњим исказима Матичиних питомаца.

— **Управни Одбор Матице Српске** имао је у петак 23. марта (5. априла) свој редовни састанак под председништвом Паје Гостовића потпредседника друштвеног. Важнији предмети су ови: На пријаву секретаријата, да су од прошле седнице умрла два члана и то: Петар Костић, парох у Футогу и Антоније Димитријевић трговац у Земуну, на што им одају одборници почаст устајањем са својих места и усклицом Слава им! — На наредбу вис. министарства просвете, да се новац појединих фондова не улаже у новчане заводе, него да се издаје на хипотекарну сигурност, одговара се, да се тако и чини, а у заводима је новац тек привремено смештен, да не лежи без приплода док се не јаве, који траже зајам на хипотек. сигурност. — Исто министарство одобрило је рачуне фондова Павла Јовановића, Симе Ђорђевића и мировинског за год. 1899. — На рекурс друштвеног фискала опростила је кр. главна финанс. управа у Будимпешти наследну пристојбу од 3736 круна за фонд Новака и Сосе Голупских, пошто је тај фонд одређен на опште културне сврхе. — Узима се на знање извештај секретарев о одлукама пододбора за издања Матичина. — Узима се на знање извештај књиговодства о оправкама куће задужб. Јулијане Маргетићке у Темишвару и куће задужб. Марије Трандафилке у Н. Саду, затим о повољном арендирању земље задужб. М. Трандафилке, даље о уплати Илочке штедионице за дуг пок. Милана Јовановића. — Издато је зајма на хипотек. сигурност у износу од 20.000 круна.

— **У корист новосадских погорелаца**. Као што смо у прошлом броју овога листа јавили, остало је у прошли четвртак седам српских породица без крова над главом. Како су то махом врло сиромашни људи, нити имају могућности да се сами помогну — то су пароси овдашњи г. г. Божидар Поповић, Ђорђе Велић и Вељко Миросављевић одлучили, да узму на себе прикупљање добровољних прилога за пострадале породице. У ту цел су изискали од градског начелника дозволу и на Цвети на св. литургији одржали беседе, у којима су живим речима оцртали јад и невољу пострадалих породица, и позвали народ на прилагање, објавивши уједно, да ће ових светаца прикупљање истих прилога предузети. — И ми са своје стране најтоплије препоручујемо милосрђу народном ове страдалнике и надамо се, да наши свештеници нигде одбијени бити неће.

— **Парастос дру Светозару Милетићу**. Пишу нам из Ст. Пазове: „Срп. православна црквена општина у Старој Пазови, високо ценећи и уважавајући непролазне заслуге неустрашивог борца за народна права и првака српског народа дра Светозара Милетића, приредила му је у недељу 18. (31.) марта о. г. после свете литургије парастос, коме је присуствовала сва местна интелигенција и велик број ратара. После парастоса учињена је закуска кољива и погаче у покој душе тога српског великана. Хвала нека је родољубивом и опће уваженом велепоседнику и председнику црквене општине г. Николи Петровићу и честитом нашем пароху г. Сими Араницком, који у споразуму са црквеним одбором приредише овај свечани помен неумрлом покојнику, коме нека Свевишњи дарује рајско насеље!“

— **Сремски поджупан**. За поджупана жупаније сремске именовао је краљ дра Драгутина Ункелхајзера, министарског тајника хрватско-славонског министарства у Будимпешти.

— **Нова српска вероисповедна школа**. Као што нам из Надаља пишу, отвориће се тамо српска вероисповедна школа. Црквена скупштина донела је једногласан закључак, да црквена општина подигне зграду за вероисповедну школу. То решење послато је у своје време предпостављеној автономној нашој власти на одобрење и она је то с похвалом одобрила, тако да се већ сада ради на томе, да се отпочне зидање нове школске зграде. Заиста је ово дело надаљске црквене општине за похвалу. Ово ће бити трећа српска вероисповедна школа у Шајкашкој; две има у Госпођинци.

— **Физикатски испит**. Пред испитном комисијом у Будимпешти положили су ових дана физикатски испит др. Александар Кода, судски лекар у Новом Саду, и др. Јевта Стојаковић, болнички лекар у Будимпешти.

— **Споменик краљу Милану**. Из Париза јављају, да је чувени француски вајар Антоније Мерсије добио налог од српског краља Александра, да зготови споменик његову оцу, краљу Милану. Споменик ће приказивати краља Милана као ослободиоца Србије, како на коњу седи. Подножје споменика украшаваће четири српска војника и један символичан облик, који приказује, како двоглави српски орао раскида ропске ланце са Србије.

— **Владимир Јовановић**, дугогодишњи члан државног савета у Београду, пензионисан је ових дана.

— **Одликовање**. Алекса Јовановић, бивши министар-председник, био је примљен у опроштајну аудијенцију код краља Александра и том приликом одликован је орденом св. Саве првога степена.

— **Рашко-призренски митрополит**. „Цар. Гласник“ јавља, да су у прошли понедељак цариградски Срби испратили новога рашко-призренскога митрополита Нићифора Перића, који је преко Солуна отпутовао у своју митрополитску резиденцију Призрен. На станицу је дошло и доста Грка, који су негда били парохијани садашњег митрополита. Том приликом доноси „Ц. Г.“ вести турских листова „Сервета“ и „Икдама“, да је васељенски патријарх изразио жељу своју и св. синода, да се, као год ствар рашко-призренског митрополита, сврши коначно и ствар патријаршијског митрополита у Скопљу.

— **Интересантан прилог**. Српском министру финансија М. Поповићу послао је у јануару месецу ове године непознат човек, који се потписао „Србин-родољуб“, писмо и у њему 100 динара с молбом, да се то употреби на исплату државног дуга. У писму каже тај незнаник, да ће од сада сваке године прилагати 100 динара и уједно исказује наду, да ће се сигурно наћи још која хиљада Срба родољуба, који ће хтети добровољно сваке године давати овакове прилоге. Министар финансија наредио је да се ових 100 динара унесу у фонд за куповање државних облигација, који је образован код Управе Државних Монопола.

— **Професорски испит**. Стална комисија за испитивање професорских кандидата у краљевини Србији признала је дру Каменку Суботићу, библиотекару Велике Школе, професорски испит из историје и географије, што га је овај положио у иноземству, са тиме, да га допуни испитом из српске историје и школске администрације. Тај накнадни испит је др. Суботић ових дана пред истом комисијом положио.

— **У место порезе револвер**. У Ст. Бечеју догодио се ових дана овај случај. Неки Ђура Барна лимар, са револвером у руци јурио је улицом, као махнит, вичући: „Убићу лопове! Нећу платити порезу!“ Затим је свратио у једну крчму и наручио за себе вина. Револвер је ставио на сто и ту је ружио и грдио власти, општинско поглаварство и чекао је, као што рече, општинског оврховодитеља (екзекутора), да га убије. Крчмару пође за руком да му одузме револвер, али се изненадио кад Барна са свим хладнокрвно извади из џепа други револвер. Редари одузму други револвер од њега и пријаве га власти. — У Ст. Бечеју становници су јако огорчени на велики прирез, који износи 103% и утеривање тога општинског приреза никада не може да буде без мешања редара, отуда је та велика огорченост.

— **Забаву са игранком** приређује великокикиндска српска трговачка и занатлијска младеж на други дан Ускрса, 2. (15.) апр. 1901. г. у позоришту „Народне Гостионице.“ Чист приход иде фонду за зидање српске православне цркве у Великој Кикинди. Распоред: I. део: „Девојачка клетва.“ Слика из народног живота у 4 чина, с певањем и играњем, написао Љубинко, редитељ г. Иван Николић. II. Део: игранка.

Новости са стране.

— **Становништво Будимпеште**. Пештански листови доносе како је подељено становништво престонице по вероисповестима. Од 703.448 грађанских становника има католика 427.112 (60.7%), евангелика 37.170 (5.3%), реформата 62.837 (8.9%), јевреја 166.198 (23.6%), а других вероисповести 10.131 (1.5%). Католика има највише у осмом срезу, 85.524. Јевреја има највише у седмом срезу, 60.854 и у шестом 46.297. Реформата има највише у осмом срезу, 18.725. У овоме деценију показују најјачи проценат прираста реформати, т. ј. 74%, а најслабији католици, т. ј. 35.6%.

— **Пунолетство шпањолског краља**. 17. маја имаће шпањолски народ значајан дан. Тога дана навршује се 15 година краљу Алфонзу. По шпањолском закону постаје краљ од 16 година пунолетан, али овом приликом ће се учинити изузетак и краљ ће се прогласити пунолетним споменутог дана, када навршује 15 година, те ће примити државну крму у руке, јер краљица регенткиња заситила се владања и хоће и по свој прилици да ће пренети то на свога сина.

— **Народности у војсци**. Недавно су новине донеле статистичка дата о народностима у војсци, али се службено уствердило после тога, да та дата нису исправна. Сада доноси „Budapester Correspondenz“ аутентична дата, по којима има у војсци: Немаца 28·2%, Мађара 18·9%, Чеха 14·6, Словака 4, Пољака, 9.4, Рутена 7·9, Словенана 2·9, Срба и Хрвата 6·8, Румуна 5·8, Талијана 1·5. И ова статистика изгледа, што се тиче неких народности, врло чудна.

— **Становништво Берлина**. По последњем попису има у Берлину 2,528.242 становника, а пре пет година било их је 2,112.540. Прираст износи 19·61%.

НОВИЈЕ.

Беч, 25. марта. Краљ је одликовао министра-председника Кербера великим крстом Леополдова реда.

Београд, 25. марта. За управника државних монопола предложени су министру финансија Стева Д. Поповић и Стојан Протић.

Софија, 25. марта. Читава управа македонског комитета са Сарафовом на челу ухапшена је ноћас, а све просторије комитета су запечаћене. Уапшење је извршено по налогу истражног судије у процесу о Михајлеанову убиству.

Букурешт, 25. марта. Краљ је отворио парламенат престоном беседом, у којој је очитовао тежњу, да се успостави стална равнотежа у државном буџету и истакао, да су одношаји према свим државама сасвим пријатељски.

Јокохама, 25. марта. Влада је закључила у својој седници, да се најодрешитије изјави против уговора о Манџурији.

дванајест али двадесет и четири. Но сви ови кметови не смију изрећ' пресуду, бојећи се да им неће Пејо пристат'. Пејо им је говорио чешће: што трају толико дана? А ови му говорили: „Сад ћемо, сад ћемо“. Пеју се већ досади и рече им остро: да је то ласно пресудит'. Који кмет не ваља хиљаду, тај боље да није жив! — па ајде из крај кметова који рекоше: „Он сам пресуди“. Тако потврдише, да Јанко да а Пејо да прими — деведесет хиљада. И Јанко даде све своје, што је има, у шездесет хиљада, а тридесет хиљада остаде дужан, јер немаше већ ништа до још једну кљусу у коју се дивине фатају. Њу му не узе Пејо ни кметови, но ју најпрву ноћ Јанко морâ запет' д' ако му се уфати зец али друго, што би могâ фамилији за ручак донијет', јер се на друго није могâ надат'. Но Јанко у јутру не нађе у кљусу уфаћена зеца но куницу којој су Турци у то вријеме скупо кожу плаћали, те је Јанко за те новце могâ фамилији купит' више ручака и вечера. И тако Јанкова кљуса свако јутро освиташе пуна лова, које ја нећу овђе бјележит' како то народ набраја, да је Јанку окренула срећа те се је обогатио најприје ловом у кљусу а послије да је и паре нашâ при путу закопане код Бушат-Убла, кудијен се и сада иде низ Братоножиће. Али зато нека он зна, а за ово друго сви знамо: да су Клопоћани, његови потомци, иматњи боље но Пејови потомци. Зато се и пази у народ те се говори: да га не може дат' ни узет' нико без Бога „ка' што га ни Пејо Јанку не узе“. Но се Јанко обогати заиста ка' у ове Горе. Само је мало чудновато, пошто се Јанко обогатио, што му није узео оне тридесет хиљада, које смо пријед виђели да му је дужан за оца остâ, а и то се зна, да му није давâ, но има и сад старијех Пејовића који рече: „Осташе ни у Клопоћана не наплаћене тридесет хиљада за Станоја Радоњина“.

Једну ријеч калуђера Илије о Братоножићима, коју нијесам пријед поменуо, ево сад да ју поменем и речем. Калуђер Илија био је с Медуна Поповић. У његово вријеме мало је било свештеника у наше крајеве који су народ исповјеђивали и причешћивали; но су Кучи, Пипери и Братоножићи, сва три племена, ходили на Дугу у манастир калуђеру Илији на причешће. И тако на један Вељи Четвртак започну говор по своме обичају, да пофале и уздижу сваки своје ствари, чи су били бољи и ко је од бољега соја. Немогући се погодит' оставе да ријеши калуђер Илија који је велико поштовање у народ имâ и сваки га је вјеровâ. Он је овако казâ Дрекаловићима и Братоножићима: да су од бољега соја Братоножићи но Дрекаловићи који су од Ђура Кастриота, а Братоножићи од Ђуре Деспотовића, који је бољега соја од Кастриота. И рекâ је: да има историја за Куче и Братоножиће која кажује да су једни од Кастриота, а једни од Деспота, али је се та историја изгубила.

Ова ријеч калуђера више даје мислити, да има нешто од онога за Братоножиће да су од Деспота но од свега другога што се о томе чује и истини приближује. За сад се више не зна. Ако се историја та али таква не нађе, неће се ни знат' по овоме што се је до сад зато знало.

Трговина.

Нови Сад, 26. марта 1901.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— —	14 К.	40 — — п
Жито ново друге каквоће	—	13 „	60 — — „
Зоб — — — — — — — —	—	11 „	80 — — „
Јечам нови — — — — — —	—	11 „	— — — „
Кукуруз нови окрњен — —	—	9 „	80 — — „
Пасуљ бели — — — — — —	—	15 „	80 — — „
Пасуљ жути — — — — — —	—	15 „	— — — „
Вика — — — — — — — —	—	17 „	50 — — „
Мухар — — — — — — — —	—	16 „	20 — — „
Проја — — — — — — — —	—	9 „	— — — „
Вуна — — — — К. — —		150 —	— — — — —

Све од 100 кгр.

Будимпешта, 25. марта (7. априла) 1901. Читаве прошле недеље владало је на будимпештанској пијаци неко свечано расположење, а јуче није било готово никаква промета са раном. Готова роба слабо се нудила, и ако млинови робу потребују, па је и боље плаћају. У Будимпешти на стовариштима има отприлике до 250.000 м. ц. пшенице, коју ће млинови за 2—3 недеље потрошити. И промет у терминској роби је слаб. По извештајима, који су досад стигли министарству за пољопривреду, стање усева у Угарској је, у опште узевши, добро; туже се на исте само на неким местима. И промет са кукурузом је слаб, јер је ђурска пијаца затворена због свињске болести а и румунска роба, која се доноси лађом, обаљује цену овој роби. Зоб се добро тражи а раж неједнако.

Готова роба плаћана је: пшеница потиска 7·90—7.92½ К., бачка 7·70—7·75 К., старо-бечејска 7·75 К.; зоб 6·75 К.; јечам 6·50 К.; раж 7·50. Све на три месеца.

Цене се разуму у крунској вредности по 50 кгр.

Терминска роба: пшеница за април 7·62—7·61, за мај 7·69—7·70, за октобар 7·72—7·73, мађарска за октобар 7·76—7·77; раж за април 7·75 7·74, за октобар 6·75—6·76; зоб за април 6·55—6·56, за октобар 5·65—5.66; кукуруз за мај 5·22—5·23, за јули 5 35—5·36: репица за август 12·50—12·60 К.

ТЕЧАЈ НА БЕРЗИ У БУДИМПЕШТИ:

Ефекти.		новац		роба
Државни дуг				
Заједничка рента — — —	К.	98·20	К.	98·70
Угарска златна рента —	„	93·15	„	93·22½
„ рента у крунама	„	92·—	„	93·—
Угарске растеретнице —	„	99·60	„	100·35
Обвезнице угарског регалног откупа — — — — —	„	97·25	„	98·25
4½% заложнице централне хипотек. банке у Будимпешти		97·25	„	98·25
Срећке				
Угарске премиен-срећке од год. 1870. — — — —	„	174·—	„	176·—
Потиско-сегединске срећке	„	144·—	„	145·—
4% угарске хипотек. срећке	„	117·50	„	119·50
3% „ „ „	„	103·—	„	105.–
Аустријске кредит. срећке	„	398·—	„	402·—
Бечке комуналне срећке —	„	389·—	„	393.—
3% Аустријске боденкредит срећке — — — — —	„	122·—	„	124·—
2% Српске државне срећке	„	80·50	„	82·—
Срећке пештанске базилике	„	15·50	„	16·50
„ угарског црвеног крста	„	23·—	„	24·–
„ аустријског „ „	„	50·—	„	52.—
„ талијанског „ „	„	25·—	„	27·–
„ друштва „добро срце“		8·75	„	9.50
Валуте.				
Нови дукати — — — —	„	11.35	„	11·40
Наполеондори — — — —	„	19·07	„	19·11
Немачке марке — — —	„	117·50	„	117·70
Руске рубље — — — —	„	2·53	„	2·54
Деонице:				
Централ. Кред. Завода —	„	520·—	„	600.–

Огласи.

Чувено

Шпатен-пиво

из Минхена, увек свеже

точи

Јосиф Хук

101 7— гостионичар у Новом Саду.

123 1—1

Стечај.

У смислу одлуке новосадског кр. судбеног стола од 31. марта т. г. бр. 3178/р 1901. расписије се поново стечај за мернички рад у погледу комасације хатара ђурђевачке општине. Умољавају се госп. дипломирани мерници, који су државном језику вични, и који могу доказати свој рад око комасације, да своје понуде у року од 8 дана, рачунајући од дана уврштења и прве објаве потписаном одбору поднети изволе.

Подузимач је дужан, како досадање, тако исто и целокупне бити имајуће трошкове до коначног завршења и аутентикације целог комасационог рада сам сносити.

Одбор задржава себи права поверења.

Ближа условија могу се код потписаног председника увидити.

Бач-Ђурђево, 6. априла 1901.

Стеван Шовљански с. р.
председник урбариалног одбора.

125 1—2

Стечај.

Црквени одбор пештанске српске правосл. црквене општине расписује овим стечај на једну занатлиску стипендију из закладе Наума Бозде у износу од 4200 круна.

У смислу основног писма закладе Наума Бозде: у овој завештачкој потпори учествовати могу сиромашне занатлије и машинисте у државама св. Стевана рођени, у Пешти дуже времена настањени, православне вере и доброг владања, који би мајстори хтели бити, и који ће у случају да би у брачни живот ступити хтели, Српкињу за жену узети.

Молбенице ваља — уз исказ српске народности, православне вере, сиромашног стања, моралног владања, досадашње праксе и здравственог стања — у року од месец дана долепотписаном председништву црквене општине поднети.

Из седнице црквеног одбора пештанске српске православне црквене општине, држане 22. марта (4. априла) 1901.

Др. Милан Мандић перовођа. **Стеван Јовановић** председник.

Стечај

За грађење цркве у Куманову.

Српска прав. општ. у Куманову у Македонији обзнањује свима предузимачима у Отоманској Империји и на страни, да ће на дан 7. априла ове године у 9 часова пре подне отпочети усмено надметање за грађење нове српске православне цркве у Куманову, коју подиже српска кумановска општина уз припомоћ побожне паствe и из других места.

План цркве, који је надлежна власт прегледала и одобрила а тако и услови и предрачун, могу се сваког дана видети у канцеларији митрополитског протојереја господина Ђорђа Чемерикића у Скопљу.

Куманово је крај железничке линије, удаљено од Скопља 1 час а од српске границе 1½ сахат.

Из канцеларије српске православне општине у **Куманову** бр. 52, 16. марта 1901. год.

Деловођа **Јован Митрановић** с. р. управитељ школа. Председник општине **А. Петровић** с. р. намесник.

ПРОДАЈА РАДЊЕ.

Шпецерајска и мешовита трговина, која постоји од дужег времена у Н. С. у лепом живом сокаку, са добрим обртом и сигурном егсистенцијом може се врло јефтино купити. Извештај под шифром „Напредак“, уз прикључење биљеге од 10 потура, даје

120 2—3 **Администрација „Браника“.**

Препоручујем

поштованој публици моју **РАДЊУ СА БОЈАМА, ЛАКОВИМА, ПЕМЗЛАМА и ФИРНИСОМ**, лебарска улица бр. 6.

У тој радњи може се добити **сва роба**, која спада у **ту струку**.

Пошто добијам своју робу од **највећих и најприпознатијих творница у земљи и у иноземству**, кадар сам поштоване моје муштерије не само **најбољом робом**, већ по **фабричним ценама** послужити.

Особити лак за под, енглески лак за каруца и све друге лакове.

Нови Сад, марта 1901.

С велепоштовањем

111 4—20 **Д. КОДА.**

ЈЕДАН УДОВАЦ

стар 28 година, са децом, **тражи супругу**, удовицу или девојку, до 30 година стару, која се разуме у бирташком послу и која је од добре фамилије а мираза треба да има до 4000 круна. Слику и споразум треба шиљати на адресу

Мирко Маринковић, кафеција,

121 1—3 **Крагујевац.**

САМО 3 ФОР.

стају најлепши и најзгоднији

УСКРШЊИ ЈОКОНИ!

(Успомена на покојнике.)

(Постоји од 1879.) 89 4—10

ПОРТРЕТИ У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

по свакој послатој фотографији. Гарантира се за највернију наликост. Фотографија остаје неоштећена. Шаље се кроз 10 дана.

Награђен вештачки атеље

SIGFRIED BODASCHER

Wien, II. Praterstrasse 61.

Магистер фармације

или

НЕДИПЛОМИРАНИ ХРИШЋАНИН,

који потпуно говори српски и немачки, може код мене место добити.

Фр. пл. Бенко
114 3—3 апотекар у Земуну.

206 szám 1901. 122 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közbiré teszi, hogy a titeli kir. járásbíróság 1900. évi V. 285/5 számu végzése következtében Vucsetity Zsivko ügyved mint vb. Fillinger Lajos csődtömeggondnokának titeli lakos javára Koller Károly titeli lakos ellen 681 kor. 24 fil. s jár. erejéig foganatositott kielégitési végrehajás utján felülfoglalt és 902 koronára becsült butorok és egy vaspénzszekrényből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a titeli kir. jbiroság V. $\frac{285/8}{1900.}$ számu végzése folytán 681 kor. 24 il. tőkekövetelése, ennek 1897. évi január hó 1. napjától járó 3½% kamatai és eddig összesen 35 kor. 10 filben biroilag már megállapitott költ égek erejéig alperes lakásán Titelen leendő eszközlésére 1901. évi április hó 17. napjának délelötti 8½ órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni tognak.

Kelt Titelen, 1901. évi április hó 3. napján.

Vig s. k
kir. bir. végrehajtó.

ШАБАЧКО ДРУШТВО

ЗА СВАДБАРИНУ И ПОСМРТНИНУ.

Овим се јавља свима члановима овога друштва, да је у оделењу за посмртнину новим правилима одређен

Сталан разрез

по пет динара месечно,

који се у течају истога месеца мора уплатити. Ко тај разрез најдаље до конца свакога месеца не положи друштву или пошти не преда, губи сва дотле стечена права.

Разрез тај по 5 дин. за **јануар, фебруар и март** ове године треба најдаље **до краја марта о. г.** уплатити. Продужења или повраћаја права неће више бити.

Пошто је друштвени **капитал** са осталим **фондовима** толики, да је опстанак друштва чак и за најкритичнија времена осигуран, и пошто је разрез сталан, то се овим грађанство Србије позива на

НОВ УПИС

у ово једино сигурно друштво за обезбеђење посмртнине.

ШАБАЦ, 28. фебруара 1901. год.

95 5—5 **УПРАВА.**

Кајлов лак за под.
Кајлов бели лак за столове, који се перу 45 н.,
Кајлова воштана паста за паркете 64 н.,
Кајлов златни лак за оквире 20 н.,

може се добити само код:

Браће Вагнера у Новом Саду. 86 4—8

ШМРКОВИ КАНТАРЕВИ

свију врста за кућевне и јавне сврхе, пољоделство, грађевине и индустрију.

Цеви, сисаљке, пипе и т. д. и т. д

најновије, поправљене конструције.

Децималних, центезималних и са покретљивим тежама

од дрвета и гвожђа, за трговинске, прометне, творничке, пољоделске и друге обртничке сврхе

Командитно друштво за шмркове и фабрикацију машина

W. GARVENS, WIEN, { I. Schwarzenbergstrasse 6. I. Wallfischgasse 14.

Могу се добити такође: у техничким и радњама са машинама, код оних, који праве бунаре и т. д.

Каталози бадава и без наплате поштарине. 119 1—26

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.